

B. 261.6

Noore rahwa
juttu tuba

Cõine õhtu.

Armastuse truudus

ehf

Heinrich ja Jutta.

Mitmelugused kõned.

Noore rahwale kirjutanud J. Wolde.

Narwas trükitub
N. Grigorjewi päriate trüki kōjas.
1892.

Noore rahwa
juttu tuba

Teine õhtu.

Armastule traudus

ehf

Heinrich ja Jutta.

Witmesugused kõned.

Noore rahwale kirjutanud J. Wolde.

1892.

Narwas trükitud
N. Grigorjewi päriate trüki tojas.

Дозволено Цензурою Держать, 31 Августа 1891 г.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatukogu

43011

Нарва, Типо-Литографія наследн. А. Григорьева.

Armastuse truudus.

Musäuse juttu järelse ümber pandub.

Juba wanast ajast elas grahwi Hallermüнди suguwõsa Leini ja Weeseri wahel, kus weel tõised neli grahwi sugu nende ümber oliwad, grahw Hallermüнди suguwõsa aga just kui pärlid kulla keskel oli. Umbes selle aja elas üks grahw Wakkere, kui herzog Heinrich Löwe o.na wägawat jõndu oli näitnud. Grahw Wakkereel oli abikaasa Tutta, kes kuulus oli oma iluduse ja nooruse pärast. Ja selle pärast armastas grahw ka oma abikaasat Tuttat rohkem kui ükski mees paremine mõistab. Nende igapäawaue elu oli selge armastuse

elu, kus üks tõisele omalt poolt püüdis näidata kuidas aga võimalik oli, ellaste ümber käija ja ilma üht tõist kurvastada. Nemad rääkiswad ka ise kestis sellest armsast elust ja arutaswad oma arvamisi, kas ka tõises elus veel võimalik oleks niisugust lõbusat elu koos elada. Tutta tõendas ka jeda et temal ilma oma abikaasata ka taewalik rõõm ei saaks midagi seal maksma ja kinnitas, et tema südamekik armastus suurem ja tugewam on, kui grahwi armastus tema wastu. Ta kaebas ka mittu kord selle üle, et inimesed üks tõifest surma läbi peawad lahkuma; parem oleks kui nemad mõlemad ühekorraga surekšiwad, siis oleks kõige leinamisel ühe korraga ots peal. „Kui sina mind ka nõnda armastad, siis oleme tõesti igaweste õnnelikud?“ ütles Tutta.

Seal kambris oliwad mitmesugused pildid seinade peal, kus nemad nõnda kõnelesiwad. Tutta waatas pildi peale ja ütles: „Waata, kuidas junker oma armukesse istuma jättab ja siis noore preili järele ennast walmistab, kes temaga tautšida armastab: waata kuidas meeste armastus muutab?— jeda wiisi naiste armastus küll ei muuta ega kõigu:— see on üks näitus kõigile. Maine ei ole veel täit eluiga elanud— mis aga saaks siis, kui tema veel sureks, siis oleks kõik unustud“! Selle näituse üle jäi tema kurwalt mõtlema ja rääkis wiimaks iga oma üksikust põlwest

ehk lahkmisest surma läbi. Selle peale hakas grahw teda trööstima ja tuletas temale meele: „Minu armas,“ ütles grahw, „ei ole taewa all kusagil niisugust olemist olemas, kes kindlat tõutatud armastust lahutaks; niisugune kindel tõutus ja trundus jääb ka tulewas elus murdmata. Ja et teil see tunnistus ja tundmus on, tõutan ma oma südame tunnistuse ja ritteri auu pärast, kui teie, Jumal hoitku selle eest! surma läbi minust piaksite lahkuma, siis minule mitte ainukest jädekest tõist unt armastust meele ei saa tulema; nõnda samate kinnitan ma ka siis kui teil see lugu juhtuks, et mina suren! Ja kui see tagasi tulemine sealt seie alla ilma, minu võimuses seisaks, siis peab mina lahkmata waim teid sellega meele tuletama ja teile märku andma, pidage meeles!

Abielu tõsiseks tunnistuseks tegi Dutta (grahwina) roheline ja musta karwa siidist ühe ilma arutamata ehk lahutamata abielu armastuse sõlme. Roheline wärw tähendas lootust ja must wärw surma ja leinamist, et see, kes üksi järele jääb, oma trundust hoijab kunni tulewa ilma elusse, kus jälle kokku saawad. Grahwina tegi neid sõlmi kaks tükki, ühe omale, keda ta oma kuld kaela ehete külles rinna peal kandis, tõise jälle oma armsa abikaasa grahwile, kes teda oma uhke ritteri ketti külles, tasku kella juures kandis. Nõnda elaswad nemad siis edasi suures armastuses.

Mitte kaua pärast seda, tegi grahw oma suurtsugu ritteritele suured palli pidud, kus mitmesugu muusika mängiti, kannelt löödi ja pilli puhuti. Kui juba grahw oma prouaga tantsimisele walmis oli, proua oma armsama käe alt kinni hoidis, jõudis üks wõitluse käsju tooja lossi waremete sisse ja lasi oma ees trompeti puhuda, et teda pidi kuuldama. Grahw käs kis kõiki taja olla, et kuulda saaks, mis see mees sõjariidega ehitud tema juure tuleb ja mis ta tahab. Grahwi proua, Tutta kohkus ära, kui ta kuulis, kui tema armsamat ühe pidu peale nõuti, kus kahe wõitlus pidi edendatud saama, ehk sõda pealegi. Käsju tooja lasti sisse, ta kummardas tõsiselt ja hakkas oma teretust ja juttu nõnda peale: „Grahw Gerhard, Teie sugulane ja seisuse wend kutsub teid ritterliku pruugi järele ja palub kolmeks pääwaks Teid oma tugewa kääga ja wahwa mees'ega appi tulla sõdima Stedingi wastu, kes temast lahti on lõõnud. (Tema alt lahti wõtnud). Grahw Heinrich ei wiwitanud kaua aega käsju toojale wastust andmast, kinkis temale rohkeid andeid ja saatis menema. Grahw ise läks warsti pidu saalist ära, lusti mängide asemelle tuli nüüd sõja kurbtus ja kurwastus. Ka teenijad, kes endid magusate roogadega oliwad walmis pannud, oma ülematele ja nende wõderastele maijuse roogast laua peale kandma,—paniwad endid grahwi käsju peale walmis, et wara hommiku wõiksid

ühes koos teele valmistada. Hommikune koit punas üle madala metsa, kui grahw oma uhke hobuse selga astus. Grahwina Jutta ei jõudnud oma filmi kiiwatada, kui oma armsamat nägi sõja ehtes hobuse juure menema. Ta langes grahwi kaela ümber kinni ja surus oma pea tema rinna vastu; grahw trööstis küll mitme troosliku pehme sõnadega, aga mis se enam awitas, lahkumine oli koos ja sõja surm oli teada. Jutta nuttas kui lapsukene ja hüüdis walusa häälega: „Sumalaga, minu truu abikaasa! Sumalaga minu südamest armastud! Sumalaga tuhat kord! Tule jälle warsti tagasi minu juure! Ah millal ja jälle tuled ütle, millal wõin sind oota! Kas Baasapühiks? Kas nelipühiks wist. Jälle nägemine teeb siis, et lahkumist unustame!“

Miiuguse häda kurbtuse ja kaebamisega lahkus see õrnas abielu paar üksteisest. Grahw ruttas oma uhke hobuse seljas kewadise luhwti sisse, et oma kurbta südant kurbtusest kergitada ja edasi jõuda.

Grahwina Jutta läks oma lossi, wahtis tulise piisaratega oma armsama minekut järele, nii kaugele, kui kübara suled näha oliwad. Ta pani kõik oma kambrite ukked lukku, paastus ja palus, et ingel tema armsamat wõttaks kaitseada, et tema tagasi wõiks tulla.

Juttal oli üks teenija, kes tema riidid hoidis ja kaajas käis, kus waja oli. Teendri nimi oli: Irwin.

Teda saatis nüüd Jutta ka grahwi kaasa, et see sõjas igal pool pidi grahwi eest muret pidama ja kus wähegi wõimalik, lahingi eest teda hoidma ja keelama grahwi liig julguse eest, mis ritleri suure seisuse läbi ehk auu ahnuse pärast surma wõiks tulla ja käsks armsamat meele tuletada, kes temale koju on jäänud, et sellega weel kokku saaks. Kurwalt ja igawalt läksiwad tunnid, nendest pääwad ja nädalad taga järele ja grahwina oli kergema hinge tõmmamisega, kui jälle päikene looja läks, et sellega ühes aeg lühendub sai, kus armsam koju poole pöörab.

Üks pääw läks tõise järele aga grahw ei tulnud. Igawus oli suur, weel suurem oli kurbtus, sest sõnumid ei toonud keegi, kuidas sõjas lugu peaks olema. Paasa pühad oliwad ka käes, aga armsamat ei tuluud weelgi. Tema alustas nüüd üht uut ootmise aega: Paasapühist kunni Melipühini. Need 50 pääwa oliwad ühe närtsinud südamele kui igawene aeg, kellel otja ei ole, ehk ühe ratta käik, kelle käimine ei lõppe. „Ah, kui kaua wiibid sina!“ ohkas tema „kõik lilled saawad omale uned ehted ja panewad oma talwised kurwad ja külmad mähkmed ära, aga minu kurblik süda ei saa omast koormast päästetud!“ Kõik oli juba ennast muutnud, linnukesed pesitanud, lilled omad pungad lahti löönud, aga grahw Heinrich ei tulnud ika weel. Kurwad ette arwamised ja unusta-

mijed waewasiwad weel rohkem grahwina südant. Tema ei kuulnud linnu laulu ei näinud oma kena rooside ilu ajas, waid käis tubades pea alle poole edasi tagasi. Keegi tema teenijatest naisterahwast ei julgenud ega tohtinud troostimise sõnu rääkida, waid igaüks leinas omas meeles. Hommikutel räägiti küll mitme sugusi unenägemisi, mis grahwi surma ette pidi tähendama. Üks nähtus nähti pääwa ajal grahwina tuas: Just lõuna sööma ajal, kui teenijad teda laua juures teeniswad, kuuldi tuas üht plaksumist, mis üle grahwina ise tooli pealt üles kargas ehmatades; kui järel waadeti, siis nähti, et grahwi laua peal tema joomise peeker mitmeks tükkiks alt kunni ülemise serwani oli puruks läinud. Kõik juures olijad ehmasiwad ja jäiwad näust kahwatand, kelle nägudest ehmatatus näha wõis. Grahwina aga ütles: „Oh! et Jumal ja kõik pühad halastasiwad! See tähendab herrat; tema on surnud! surnud ja külm! Küüd tema ei lastnud enam midagi rääkida, waid nuttis ja kaebas. Kolmandamal päawal oli temal üks ees aimamine, kui tooks keegi sõnumid abikaasa surmast. Igawuse pärast läks grahwina oma lossi palkoni peale ja waatas tihti peale selle tee poole, kuhu grahw wiimisi kord kodunt läks. Kui tema tükki aja pärast jälle senna poole waatas, nägi tema, et üks ratsa sõitja kangel ruttab. Vähe-malle jõudes paistis uhke hobune ja temaga ühes

fõitja, mõlemad mustas leina ehtes. Kui ratsutaja lossi ligemalle sai tundis grahwina koe ära, et see Irwin oli, kelle kübarast kunni hobuse kapjani must leina leier lehwis. Ah Irwin, minu armas teenija, hüüdis grahwina, misjugasid sõnumeid sina mulle tood? Ütle mulle kuidas lugu on sinu herraga?—Siis ütles Irwin nuttu häälega: Oh helde kallis proua, see sõnum on väga paha, mis ma toon — ja saab teile palju silmawet tooma, mis teie ilusad silmad saawad walama! Riskuge kenad roosid oma walgete juste seest wälja ja pange leina riided selga, sest grahw Heinrich on surnud! Oh sina õnnetuse sõnumik, hüüdis grahwina, nõrkes põlwedest ja langes oma teenijatte kätte waele minestusesse maha. Kõik Hallermündi sugu leinas ühe korraga ja teenijad ei wõinud sõna rääkida, oma hea herra leinamist nähes ja kurbtust kannatades — kõik nutsiwad. See ilus Dutta ei soowinud nüüd muud kedagi, kui oma abikaasaga ühes maetud saada, nõnda kui ühe targa mehe abikaasa (mehe nimi oli Seneka) lasi oma weresoont katki leigata, kui nägi et tema abikaas surnud oli. Kui aga mees juba külm oli, lasi ta oma weresoone kinni siduda, sest siis tuliwad temale tõised mõtted. Nõnda ka selle noore ilusa grahwina süda. Kui tema esimesed walu pisarad oli äranutnud ja oma südant waigistanud, kutsus ta Irwini enese juure ja kuulas paremast weel

oma grahw'i surma ja wiimse tundide üle, kuidas see oli. Tema sai teada, et just sellisamal pääwal, kui lossis see suur ehmatuse nähtus oli, siis just ühendud grahwid Stedingi wastu sõdisiwad, grahw Heinrich koha esimeses rias ette jõudnud ja seal siis surma hoobi omale rindu saanud. „Sõna kuulmata pois, ütles grahwina, kas ma ei käskinud sind järele waadata ja keelata, kui grahwil sõja tuhin meele tuleb ja kardetawa kohta ruttab, siis pidid sina meele tuletama, kas sa olid kurt ja ehk tema—et ta sind ei kuulnud?—Kumpki mitte! ütles Irwin, ma ei ole teile weel mitte kõik rääkinud. Teie abikaasa kõrwal sõitis grahw Gerhard von Oldenburg, ta kihutas waenlaste wastu; need kogusiwad tema ümber, löiwad mõekad ja odadega temale sisse.

Seda suurt häda nähes kannustas minu herra oma hoost ja ruttas appi. Siis hüüdisin mina oma herrale: Ärge menge, hoitke eest! — mõtlege oma armsa abikaasa peale, kes Teie pärast kodu mures on! Seal hüüdis minu herra: kõik tulge minu järele waendlaste wastu. Grahw Gerhard sai päästetud ja tema peastja minu herra langes! Mina kartasin weel tema juure, ta ohkas ja tuletas Teid meele ja tundis mind ka ära, waatas minu peale ja ütles: Truu herra, truu sulane, ja andis mulle kätt, kus juures tema weel ütles: Irwin ruttu koju ja wii minu

abikaasale wiimised terwised ja surma sõnum, — ütles grahwinale, et ei ole tarwis minu pärast pallju nutta ega kaebada waid jäägu nõnda kui oleme rääkinud — Ah jõuaksid sina warsti minu järele, minu armas Tutta! Nende sõnadega suri minu herra, ma nägin oma filmaga ja päite oli lõnna taewa all, kui ta suri! Selle kõne peale minestas grahwina jälle ära, ohkas ja kisendas. Tõised kästiswad Irwinad wälja menna, et ta enam kurwastust suuremaks ei tee. Grahwina näitas kääga, et ta pidi weel ootama ja tuppja jääma.

Ah armas Irwin, ütles tema edasi, räägi weel minule pikemalt sellest. Kas furnu keha jäi waendlaste jalge alla, ehk sai temast mõned prügid forjatud? — Ei mitte, ütles Irwin: kohe saiwad waendlaised wõidetud, furnu keha sai terwelt ja puhtalt ritterite keskel ära kantud ja kenaste ehitatud. Tema nägu oli kui elusalt. Kõik tuliwad kokku ja peeti ühelikult seda nõu, furnud puusärki panna, aga süda sest arstide kätte anda, et need sisse palsameeriwad ja siis Teile koju saadawad. Kõik see wägi seisis rahuliste püsti, kui furnu rong mööda läks. Saatmas oliwad enam kui 30 grahwi ja peale selle weel pallju tõisa suurt sugu inimesi. Kui furnud hauda lasti, luges igaüks palwet, mis hinge ülendamise pärast furnu juures pruugitakse. Siis hakkati hauda kinni katma. Minule käis see läbi südame, kui hana kaewajad suured

mulla tükkid puusfärgi peale loopiswad, mis hanaš fuurt kolinat tegi, et furnu oleks wöinud üles ärkada selle loopimisega. Oli see kõik walmis, siis ehitati hand ilufaste üles, pandi keenad rooši mättad sella ümber; üks kiwi rist pea kohta, tõine jalgu otša ja kolmas kesk paika, nõnda kui ühe auusa ritteri pruuk oli." Seda lugu pidi Irwin nüüd grahwinale mittu furd ette juttustama, kus juures weel mitmed pisemad asjad järel päritud saiwad.

Arstidel läks nüüd grahwi südame balsameerimisega aega, sest kallid rohud ei olnud kobe kää pärašt, waid pidiwad kaugešt muretsetud saama. Noorel lesel ei olnud sellega fuurt tegemist; tema lasi ise oma lust aeda ühe kena mälestuse samba teha marmoril kiwist, mis just nii fuur oli, kui grahw—, nägu oli täieste wällja ehitatud, kõik sugused uhked ehted ümber ja iga pääw lasi grahwiua uued lilled fenna ümber kanda—ja mis ka wanaš mullas ol'wad, neile niisamate iga pääw wärsket wet. Ta käis nüüd iga pääw selle mälestuse samba juures; mõni furd oli ka weel Irwin kaafas, kes seda lugu jälle pidi rääkima ehk trööštima. Wahest istus lesk kana aega seal üksi ja rääkis iseeneses neid sõnu: Eafe mind ommetegi ühegi näituse läbi oma ligi olemist näha ehk tunda!

Rända ehk ühes tuule õhus minust mööda!

Ah, furma waitus ja hanaš rahu on minu ümber!

Ah, suur igawene määratu taewa lautus on minu ja sinu wahel, mis läbi meie kokku saamine wõimata on! Kuulge metsad ja kalljud minu kaebamist—ma olen oma kõige armsamat kautanud!—!

Ühe terve aasta käis seda wiisi kurb lest seal ohkamas ja nutmas, sest tema lootis et armsama waim ehk weel minuti aja sees wõib teda rõõmustada ja tema truudust kinnitada. Igaord tuletas ta oma häda ja kaebtuse sõnu mis ülemal kuulsime. Wiimaks tõise aasta sees jäiwad pisarad natukene külmemaks, mälestuse samba juures käimine ka aeg ajalt arwemaks, sest kõik oli ilma eluta ja tröstita.

Grahwina laskis weel oma teenert kõik seda lugu omale ette rääkida, mis ka Irwin hea meelega tegi, sest tema mõistis nõnda kõneleda, kui ühelgi suurelikul see wõimalik wõiks olla. Seal juures mõistis tema aga weel nõnda rääkida et grahwina tema otsa jäi wahtima; tema teadis palju meelitamise ja manitamise sõnu rääkida,—ühe sõnaga üelda: Tema mõistis seda wiisi rääkida, et lese südant male wõitis. Sõiteks ei julgenud muidu peale hakkata oma julguse tükki, waid wõttis kawalat nõu ja ütles: Auulik proua! ilma peal ei ole inimesel jäädawat kohta, igal asjal on oma aeg ja igal asjal on lõppetus. Seda olen mina ka enesega arwanud ja himustan Teist lahkuda, sest nüüd on juba aeg tulnud, kus ma lapse kingad olen ära

kannud ja tahan kui mees wällja astuda ja pealegi ei
passi mulle enam ühe daame järel käija ja shleppet kanda.

Hea Irwin, ütles grahwina, kuidas see nii hä-
kitse sulle meele tuli, minu teenistusest lahkuda? Kas
ma ei ole auwaste sind kui oma teenijat pidanud ja
sinule armu ja armastust üles näitnud, nõnda kui ühe
waga ritteri kohus oma pere wastu peab olema?— Ütle
mulle, mis eksitab sind? Kes ajab sind minu juurest
menema? Irwin mõtles weel natukene ja siis ütles:
Ah, mind waewab see ja tõine, ma isegi ei tea mis
see on — pean menema laija ilma läbi käima, läbi
orgude, üle mägede, ehk küll kuskil paremat ei tea ma,
kui siit Hallermündesi, kuhu peaksin jääma! Aga ilmas
saab näha, mis rahwas wõtwad teha. Grahwinale
tegi niisugune lahkumise kõne südame waln, ta nõudis
sellepärast selgemat otsust: Mis waewab sinu meelt?
Kas igatsus auu ehk rüütli seisuse järele ehk jälle on
tulnud tüdimus üksiku ehk lese teenistuses--wõi igatsus
nooremeelise priiduse järele?— Ütle mulle täieste wäll-
lja, mis tuul sinu rinnus puhub? Irwin kostis: Kuidas
Teie tahate, siis olgu nõnda üeldud: Mina olen juba
kaua kui sulane teeninud, nüüd igatsen ma peremehe
õiguse järele! Mis aitab see mulle, kui seal roosikene
õitseb ja seal see õrnas marja kobar küpseb?— On sest
mull kasu ehk rõõmu, et ma teda küll nään, aga siiski
ilma jään!

Grahwina mõistis küll nende sõnade süsu ja sai aru mis sugust lootust Irwin omas rinnus kandis, keda aga tõisel kombel oma leiwanemale ei julgenud awaldada. Grahwina katsus niisugust lootust tuetada, ilma selle peale vaatmata, kas see ka tema seisuse auu külge puudub; ehk pealegi weel üle seaduse astub.

Tema lõi omad silmad punastades maa poole, näppis oma kleidi topsusi ja ütles tasafelt: Sillekene õitseb ja kobara marjad küpsewad, ilma selle peale mõtlemata, kelle rinda tema ehtib, ehk kelle suu maitsema saab. Üks mõistmata sirutab oma kätt wällja, wiina marja kobarast wõtma, keda tema aga mitte ei wõi ulatada, ehk üht lillekest noppima ja murdma, kelle offkad teda haawawad ja walu teewad. Irwin ei pannud neist sõnadest midagi enese kohta tähele, waatas alla poole, walmistas ennast teele ja mõne pääwa pärast istus tema oma furnud leiwanema ratsa hobuse selga ja läks oma rüütli õnne katsuma. Tema ärasõitmine oli muidugi kasulikum, sest lest grahwina igatses nüüd wäga tema järele, sest majas ei olnud kedagi, kes grahwi suuremise juures oleks olnud ehk sellest midagi teadnud rääkida. Tema istus nüüd igawuses ja tuletas meele oma möödaläinud elu ja tõust selle armastuse truuduse lubamise juures, mis sõlmede läbi sai kinnitatud, kui grahw teda tüöstis. Tema mõtles selle sõlmede tähenduse peale, tegi süiski

oma kaela kuld ehte lahti, waatas selle truuduse tunnistuse peale ja tema sõrmedel ommeti oli nii palju jõudu päälmised sõlmed lahti teha, aga seeft poolt ei olnud see ommeti wõimalik; ta wõttis selle pärast käärid enesele appi ja leikas nendega kõik sõlmed katki.

Mõtles iseeneses ja ütles: Üks armastuse sõlm on ju aga üks ajaliku elu ühenduse märk ja niisugust sündumist wõib ju kergelt lahti peasta, sest surm on oma sirbiga seda juba teinud, mis käärid nüüd järel teewad. Aga tulewases elus ei maksa see sugune tähendus wist midagi—seft kuidagi wõiks ju ma jautatud südamega igaweste wällja kannatada, kui mull kaks pärijat oleks ja mõlemil oleks õigus mu südame järele, keda ma neile olen lubanud wandega? — Niisugune mõtte tegi teda kurwaks iga pääw, kui ta selle peale mõtles. Meist mõttetest ei saanud tema muidu rahu, waid pidas nõu, ühe niisuguse auja mehe juure menna nõu küsima, kellel kõik taewalikud asjad tuttawad onwad. Tema teadis üht kunlust prausti; kes kõige niisuguste küsimiste peale wõis wastada. Grahwina lasi hobused tõlla ette panna ja sõitis Eldaguse prausti juure.

„Auuwäärt prausti herra! ütles tema, mind sundis üks iseäraline asi Teie juure tulema, mis ma üksi Teile awaldada wõiksin, kui Teie mulle õppetust ja abi tahaksite anda“! Mis asi Teid waewab, auu-

line proua? küsis tema. Ilmutage mulle oma kurbtust, et mina Teile võiksin troosti anda“.

„Üks ilma mõtlemata truuduse lubadus“, ütles grahwina, mis armastus mind on sundinud lubama, see teeb mulle kurbtust ja rasket meelt: ma olen lubanud abielu armastuse seadust ja siset oma abikaasaga ka pärast surma igaweste pidada—nüüd näitab see mull võimata olema, kui minu abikaasa surmud on. Kas võib üks noor naisterahvas oma noorust waewada ja elu aja üksikult leinada? Kes võib oma südamt alati waigistada? Pean mina kui noor leff üht niisugust aega ootama, mis mull teadmata on!

Spetage mind auuväärt hinge karjane: Kas need armastajad seal ilmas veel ühes koos saavad elama ja armastama, wõi on see surma läbi kõik wabaks saanud, mis siin maa peal ühendud oli—ega seal ilmas niisugune armastuse lubadus midagi wist ei maksa? Surmaga on kõik otsas! „Muidugi teada aulik proua“, ütles prauusti herra, „seal ilmas on need seadused kõik otsas. Kuida wõite sellest veel küsida“. Teile teate et seal ei ole abielu ega abielu lubadusi—seda on kõik surm tühjaks teinud; Teile olete waba kui linnukene, kes puurist wälja on pääsenud. Kui Teile aga oma ilma mõtlemata lubamise ehk armastuse truuduse pärast ennast waewata, siis leiame ka selleks nõu. Püha kirikule on see meelewald antud Teid sellest wabaks

teha. Subage midagi kloostri heaks, ma tahan piiskopile kirjutada, Teie wõite kõik andeks saada ja jälle uut abielu algada ja Teil ei ole süüd karta ei siin ega tulewas elus". Grahwina Jutta rõõmustas ennast selle üle, et tema tahtmise ja soowimise järele kõik sai õpetatud ja lubatud. Tema lubas kohe kloostri jaoks suure kingituse et aga omast kurwast üksikust elust wõiks pääseda. Nüüd mõtles tema selle ilusa uue ritteri Irwini peale, kes omale peremehe õigust ja herra priidust oli otsima läinud, et sellega lõbusema elu wõiks peale hakkada. Nüüd oli Juttal kõige igawam aeg, sest teadused Irwiniist puudusiwad ja keegi ei olnud seal ligidal, kes oleks wõinud ütleda kus tema uus ehk tõine südame wõitja peaks wiibima. Tema ohkas igawuses ja hüüdis waljuste: Ah Irwin minu troost! Ah Irwin mu südame rõõm! Ah Irwin minu hinge rahu! Kui kaua sa wiibid nii kaugale! Sillekene õitseb sinule, wiina marjad küpsewad sinule ja ootawad sind! Nutta ja tõtta koju poole kallikene. Ei tuurinud kaua aega enam, just kui tuulest puhutud ehk pilwest sõna saadetud, keeras Irwin koju poole, tõi oma ritteri wõidu märgid kaasa ja tema tulemisega hakkas Hallermüнди lossis jälle uus elu peale, just kui wiimast palli pääl. Grahwina Jutta pani omad leina riided selljast ära, wõttis Irwina kui suurt herrat aga mitte kui oma teenijad wastu, tegi selleks suured pidu pää-

wad, kus pallju wõõrad sai kutsutud ja suurel wiisil wastu wõetud. Wõeraste seas rääkiswad kõik daamed ise keskis, et nemad kohe siis tahtnud kihla wedu teha, kui grahw Heinrich suri, et Irwin grahwina Juttale meheks saab. Nüüd oli neil see juba näha mõned neist oleksiwad kihlaweu kautanud.

Grahwina Jutta ei hoolinud kellegi juttust ei ka mitte oma seisuse auu kahanemisest, tema astus ise oma südame soowimise ja himude järele Irwinele lähemale, tõutas Irwinile niisamate armastuse truudust, kui oma esimese abikaasa, Grahw Heinrichil.

Jõutiswad siis wana nimetud prausti juure, kes neid isalikult õnnistas. Pruut ehitas nüüd ennast rohkem weel kui esimest korda ja tegi nii uhkeks kui wõimalik, et sellega see wõrt ennast ülendada, mis auu ja seisuse poolest alanenud oli.

Umbes kuu aega peale selle suure pidu pääwa, jalutas pruut paar ennast kuu walgel lusti ajas lillede seas, kus Jutta oma armsama kää all rippus ja temale seletas, et nüüd temale lilled õitjeward ja wiina marjad küpseward. Magusat juttu puhudes käis noor paar teed mööda edasi ja keegi ei märkanud, et nemad ju surnud grahwi mälestuse samba juure oliwad jõudnud, kus Jutta juba ammugi ei ole olnud, waid oopis unustanud. Kuu paistis selgeste selle mälestuse kuu peale ja rohu aja puude waihus tegi, just kui oleks

noor paar kohu ette läinud, kes neil kohut pidi mõistma. Ilmatahtmata tõstis Jutta omad silmad üles ja waatas kaju silma. Seal tuli temale nõnda ette, kui oleks kaju oma paremat kätt liigutanud ja tema poole ähwardades näitnud. Suur kartuse värin käis Jutta kehast läbi, tema kargas suure kisaga tagasi ja wajutas oma pea vastu noore ritteri rindu. „Mis Teil on, õrnas grahwina, mis Teiega juhtus? — ärge kartke! Teie olete minu kääwarju all: mina hoian Teid nii kانا kui mu süda sin rinnus tufjub“!

„Ah armas ritter“ ütles Jutta wärisides, „näate kuidas see mälestuse kaju seal hana peal mind oma ülestõstetud parema kääga ähwardab! lähme siit kardetawast kohast menema, kus surma hirmu minu hinge koormab“! „Siin ei ole midagi“, ütles Irwin, „waid palljas wari, mis kuu paistusest õhu läbi saab liigutatud, see on tühi ebausf—niisugused piltide kujud ei liiguta kuidagi wiisi, sest nemad on marmorist tehtud ja seisawad lõpmata paigal“. Jutta tõendas kõwaste, et tema silmad on selgeste näinud, kuidas see parem käsi ennast liigutab ja tema armastuse truuduse murdmist ähwardas. „Ah Irwin! kallid Irwin!—mina ei tohi küll sinu omaks saada, ütles grahwina, „see mälestuse kaju ähwardab minu armastuse truuduse pärast, ma olen seda murdunud“!

See kõne läks kui mõõk läbi Irwini südame,

tema hing jäi kinni ja keel ei võinud mitte silbi suust välja rääkida. Kõige terve öö otsa ei saanud tema une rahu, ta otsis niidud sõnu ja abi oma kena Duttale troostiks ja meelitamiseks; et tema aga nii ruttu ei leidnud, sõitis ta hommiku vara juba nimetatud targa prausti juure nõu küsima. Praust tõendas et niifugune näitus üks tühi silmade pettus olla ja kartlikul inimesel niifugusi asju were sees ka võib ette tulla, just kui ilmsi.

Praust pani ka ennast riide ja läks grahwina juure seda asja waigistama. Kui tema grahwina juure sai, ütles tema troosliku sõnadega: „Arge hoolige õrnas proua mitte furnute pärast, furnud ei hooli ka mitte elawate pärast!

Pärast surma ei ole midagi enam ja suremisega lõpewad kõik maa pealsed armastused ja truudused oisa. Kui teie armsal abikaasjal grahwil võimalik oleks sealt taewa afnast alla wahtida, tema rõõmustaks ennast selle üle, et Teie oma kurbtuse pisarad olete lõpetanud ja paremat elu jälle alganud, tema õnnistaks Teid weel pealegi“! Selle kõne peale sai grahwina süda kergemaks, pulma ehted saiwad kõik muretsetud ja korda seatud, ehk küll rahwa seas suur kära oli, et grahwi mälestuse kaju juures mitme sugused nähtused oliwad nähtud. Grahwina ei hoolinud sellest midagi, laulatamise pääw sai nimetud, millal suur pul-

ma pidu saaks peetud; kõik lossi ümbert teenijad saidad suured kingitused, et nad omad suud nattukene koomal piakšivad, wanad asjad uuustakšivad ja siis uut leivawanemad rohkem auustakšivad.

Meg jõudis kätte millal noor paar laulatusele sõitis. Hoow oli lilledega ehitatud, tõld sõitis noore paarile treppi ette, kuhu uhkete ehitud pruut, kui inglifene tõlda astus ja kiriku poole sõitis. Sues haukšivad koerad, katukšjel kisendakšivad linnud ja wana lossi warette wahelt kuuldi koke fullide kisa, keda rahwas suureks õnnetuseks arwakšivad ja wana furnud grahwi kummitusoks pidakšivad.

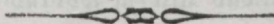
Kiriku juure jõudes läks aeg ruttu, praušt ootas neid juba kirikus, pidas kena kõne ja laulatas siis neid abielu seaduse järele ja soowiks wiimaks neile südamest head õnne. Laulatamast kunni koduni oli tee niisama õnnelik; aga suur ime sündis neil kodu:

Kui noor paar pidu laual istus, kustus korraga suur lamp, mis noore paari ees uhkete oli ehitatud, just kui ulukene kadunud. Kõik inimesed ehmatakšivad ja iga üks üks kartis kadumist. See wiga parandati, pandi uueste põlema, mis kustunud oli, aga ligi kesk ööd kuuldi kanget tuule pragina, mis kõik maja rakhuma pani. Kõik tuled kustuskšivad ära ja wõõrad kartuskšivad pimedust. Suvre häälega kisendas Butta: „Oh tule Sumal appi! grahw ise on siin, mina nään teda, tema

tuleb mind nuhtlema"! Nende sõnade järele kukkus Jutta tooli pealt maha ja oli surnud. Küll katsuti elule äratada, aga kes surnud on, see enam ei ärka. Arstid said katsutud, kes kõik oma tarkust surnu juures proovisivad, aga kõik oli kui tühi töö, sest surmul oli küll 24 tundi veel terve inimese nägu ja pruudi põlwe puna palges, aga surm oli hinge wiinud ja selle pärast ei tõusnud enam ta elama. Hallemündi loššis olivad nüüd veel kurwemad pääwad kui enne ja keegi ei jäänud enam fenna elama, sest seda kohta peeti kurjaks.

Eugija ehk arwab et see mõni wanarahwa jutt on?—mina ei tea aga mitte ütleda, mis see on, kas tema on muinas jutt ehk on tõsine juhtunud lugu. Mõned wanal ajal sündinud lugud kirjutakse mõni kord üles ja lisatakse pallju fenna juure, et asi ilusamaks kõlaks, ja nõnda võib ka lugu selle luguga olla; mina aga kirjutasin wõõra keele raamatust wällja ja arwasin: Kui tõistele rahwale see on lõbus lugeda olnud, siis ehk ka meie noorerahwale niisama, sest mis ühele mekkib hea, ehk mekkib ka tõisest veel parem, oleks mis roog tahes.

Tohtor kes kõik asjad teab.

Jnimesi on maa peal mitme sugusi, üks armastab nõnda ja teine tõistwiisi elada. Selle pärast ei ole imeks panna, kui mõni omas arwamises ehk wahest eksi, ehk temaga tõisi wiisi juhtub, kui tema ise arwab, aga kõik tahawad suured ehk kuulsad mehed olla. Kord läks üks waene mees linna puid kaubale; rakendas kaks hõrga wankri ette, lautis puud peale ja jõudis linna, kus tema omad puud kahe rubla eesti tohterile ära müüs. Kui tohter temale nimetud puu raha ära maksis, istus ta siis kobe lauda lõunat sööma, kus kallid rood teda ootaswad. See kõik tegi wäsemehe südame wesiüks ja haledaks, tema oleks ka hea meelega tahtnud tohter olla. Sellepärast jäi tema weel nattukene seisatama ja küsis, kas tema ka ei wõiks tohtriks saada? „Küll wõid, ütles tohter, „kõige esite osta omale üks niisugune ABC raamat, kus üks harjaga kuf sees on, oma härjad ja wanker müü ära; et raha saad, siis muretse omale tohtri riided ja ka weel tõised asjad, mis tohtril tarwis on, siis lae omale niisugune silt teha, kus need sõnad peal seisawad: „Mina olen tohter kes kõik asjad teab“, ja pane oma maja ukse peale“. Mees läks ja tegi nõnda, kuidas teda õppetati. Müüd oli tohter walmis ja hakas oma

ammetit peale. Mitte kaua aega, peale seda, waras-
tati ühelt rikkalt herralt pallju raha; sellele oli üel-
dud, et seal kangel külas üks niisugune tohter elab,
kes kõik asjad teab; küll see ka seda raha wargust
teab. Herra lasi omad hobused wankri ette panna ja
 sõitis senna külasse ja küsis tema kääst, kas tema see
tohter on, kes kõik asjad teab? „Ja, mina see küll
olen“, ütles mees. „Siis tulge kaasa ja saatke mulle
mu kadunud raha jälle kätte“.

„Jah tulen, aga see Greet, minu naine, see piab
ka kaasa tulema“? Herra oli sellega nõus, istusiwad
kõik kolmekeste wankri ja sõitsiwad menema. Kui ne-
mad rikka herra uhke majasse tuliwad, oli parajaste
sööma laud kaetud; siis pidi tohter weel enne herraga
sööma. „Aga minu Greet, minu naine ka“, ütles te-
ma ja istus siis laua taha. Kui see esimene teenia
kalli roa waagnaga tuli, lükas tema Greda külge ja
ütles: „See on nüüd see esimene“, see tähendas: Esi-
mene roog. Teenijad teadsiwad mis mees see oli, selle
pärast arwas tema kohe, et tohter ütles: See on see
esimene waras. Et aga teenija tõe pärast waras oli,
jai tema nüüd hirmu täis, läks õue ja ütles tõistele,
et siin tohter on, kes kõik teab, meiega saab paha
lugu olema, sest tema ütles et mina olen esimene wa-
ras. Selle hirmu pärast ei tahtnud tõine teenija oma
roogadega enam tulla, aga ei wõinud parata.

Kui nüüd tõine teener parajaste laua juure sai, ütles tohter: „Greet ae, see on see tõine“!

Kui teener seda kuulis, katsus tema hirmu pärast kuida wällja sai.

Kolmandemaga ei olnud paremat lugu. Kui tema sisse astus, lükkas tohter oma naise külge ja ütles: „Greet, se on see kolmas“!

Neljäs teener kandis ühe kaetud waagna sisse, kus keedetud wähid neljandamaks roaks oliwad. Selle tohtri ehk talumehe liig nimi oli ka „Wähk“, keda keegi ei teadnud. Mikkas herra ütles nüüd tohtri wastu: „Teie piate oma kunsti näitama ja ütleva, m'is siin waagna sees on“. Tohter wahtis waagna peale ja ei teadnud kuida ta ennast pidi hädasti aitama, fratšis natukene kõrwa tagust ja ütles: „Oh ja waene wähk“! Kui herra seda kuulis, hüüdis tema: „Jah, tema teab kõik! nüüd ta teab ka, kus ja kelle kääs minu raha on“.

Nüüd oliwad teenijad hädas, naad palusiwad, et tohter peaks natukene wällja tulema. Kui tema juba wällja tuli, tunnistasiwad nemad neli kõik, et nemad ühes koos herra raha oliwad warastanud. Nemad lubasiwad selle raha tagasi anda ja tohtrile weel ühe hea summa, kui tema neid mitte üles ei annaks, sest nendega saaks siis hirmus paha lugu olema.

Nemad wiiswad ka tohtri senna, kus raha peidus oli. Sellega oli tohter wäga rahul, läks sisse, ja ütles: „Herra, nüüd ma tahan omaft raamatust otsida, kus see raha on“. Wiies teenija pugesh ahju ja tahtis seal weel kuulata, ehk ta weel midagi teab. Tohter aga soris oma raamatu ja otsis kufke. Et tema aga nii ruttu kofe ei leidnud, ütles tema: „Sa oled seal sees ja piad ommetegi wällja tulema.

Ahjus lamaja arwas seda enesest üttema ja fargas suure hirmuga wällja ja hüüdis: „See mees teab kōif“!

Tohter näitas herrale nüüd kus tema raha oli, ei ütlenud aga mitte, kes seda oli senna warastanud. Tema sai mõlemilt poolt auufaste oma waewa tasutud ja läks kui kuulus ja rikkas mees oma Greedaga koju.

Rahe kroonikandjate lahke meel.

Pärast Rootsi sõda, kui Gestimaa Wene riigi wälitfufe alla sai, kus Peeter I. Rootsi kuningana Karel XII kääft ära wõitis ja omad seadused wällja oli annud; tuli Peeter I. oma wõidetud maad ka waa-tama aastal 1715.

Kui tema mitmes kuulsas kohas oli käinud, tuli tema ühte ilusa ja kuulsa mõisa, mis oma kena rohu aja pärast kuulus oli. Seal mõisas elas Baron Ungern Stenbergi lesk proua. Nimetud Baron oli Rootsi kuningaga ülem jahtmeister olnud, kui Rootsi valitsus Gestimaal oli. Sell korral elas aga lesk proua üksi omas lossis ja leinas oma meest, kes sõjast surma oli saanud. Lesk proua ehmatas nüüd kõrge wõõra üle, kes teadmata ja kutsumata oli tulnud. Peeter I. wabandas ennast ja awaldas oma kaastundmust lese kurbtuse ja leinamise üle. Pääle seda soowis ta kohe seda ilusat aeda näha saada, mis seal pool wäga kuulus oli; tema tahtis kärneriga kokku saada ja rääkida, istus siis ühe tamme puu alla pruukosti wõtma, mis temale kiireste oli walmistatud. Pärast seda käis tema aja ilu waatamas ja kärneriga rääkimas. Selle aja sees oli kaa suure ruttuga lõuna sööma aeg walmistatud. Enne aga, kui ta lõuna lauda istus, käis tema mööda tubade ja waatas furnud herra pilta seinade pealt. Tema terane film pani tähele, et seinapeal üks pildi ase tühi oli, mis wist tema pärast ehk oli kõrwalte pandud. Kui tema weel ümber waatas, nägi tema tõe pärast ahju ja seinapeal ühe pildi, läks senna ja wõttis oma kätte. See oli Karel XII. pilt, keda kartuse pärast seinapealt ära wõeti ja kiirest senna pandi. Peeter wõttis teda nüüd oma kätte ja ütles: „Jah

wend Karel! nüüd piad sina ahju taga istuma, wõib olla ehk saab jälle üks lahing ja minuga saab niisama fugune lugu olema!

Nende sõnadega pani tema pildi jälle seina peale.

Üht tõisti niisugust lahket tegu näitis keiser Konrad III. jälle naisterahwa vastu üles. Nimetud kuningas walitses Prantsuse riigi üle ja oli ühest kuulsast sugust, kellest enne juba wiis niisugust meest oliwad walitsenud. Tema wastane oli Bajeri hertsog, kes tema tahtmist ei täitnud ega tema rahwast ei hoolinud. Nüüd hakas korraga suurt sõda peale ja nimetud keiser Konrad kolmas tahtis Wirtenburgi linna suutumaks ära kautada. Sinnal oliwad kõwad kindlused, kindlad wahid ja selle pärast wõitmine oli raske. Keiser wihas- tas selle kange kaelse rahwa üle ja tõutas kõige hirmsama nuhtlusega neid nuhelda ja kodanikud kõik ära hukkada, et keegi sealt hingega ei pia pääseda. Siis pidaswad kodanikute naised head nõu, tuliwad linnast wällja, läksiwad keisri laagrisse ja palusiwad armu. „Mina ei pia naistega sõda“, ütles keiser waid mees- tega, naised wõiwad prihtlikult menna kuhu nemad ise tahawad ja nii pallju weel omale kõige armsamat wara kaasa wõtta, kui nemad õlade peal suudawad kanda“.

Naised läksiwad koju ja walmistasiwad omad koormad. Särghimisel hommikul nähti kentsakas naiste

woor linna wärawast wällja tulema: Bürjer-meistri emand kandis oma meest kottiga õlal, pea kotti seest wälljas; tema järel tuli sekretari emand oma armsamaga; selle järel weel tõised järgmised, kodanikude naised, igal ühel oma mees kottis. Keiser naeras naiste tarkust ja kawalust—ja kui tema nõuandjat seda pahaks paniwad, et see üks pettus on, sest meestele ei lubatud wabadust, waid surma; leppitust ei piaks sellepärast nendega mitte tehtama, sest nemad on petjad; siis naeris keiser edasi jd ütles: „Minu keiserliku sõna ei pea mitte ümber keerama ega waltfiste mõistetama“. Unustas aga selle kentsaka naiste tembu pärast oma wiha, lastis naiste pärast ka mehed priiks ja kinkis linnale tema õigused, ega teinud kellelegi paha. Naised aga saiwad kuulsaks selle läbi ümber kaudu, ja kui keegi midagi iseäraliku tööd tegi, siis ütles rahwas: „Tema on kawal kui Württembergi naine“.

Kolm tarka sõna ja rikka ahnus.

Dhtu pool Greekamaal elas wanast üks rikkas mees. Temal oliwad suured warandused, pallju maad, uhked majad ja pealegi weel suured rohu ajad, kus

tema oma lusti ja pidude pääwal oma wõõrastega käis jalutamas.

Kui tema ühel pääwal oma wõõrastega rohu ajas jalutamas oli, nägi ta tõise pool aeda üht munka, kes lindu oma kääs puuri sees hoidis ja teda müüa pakkus, pealegi weel kolm tarka õpetuse sõna ka jenna juure lubas, kui keegi tema kääst seda lindu ostaks, sest tema oli waene mees, kellele igapäawane toidus pundus.

Kui rikkas mees teda nägi, mõtles tema: „Mis mina tema õpetust küll pruugin, aga et tema liig waene on ja nällja pärast seda lindu ära müüb, wõin ma selle linnu osta, et ta aidatud saab, ma wõin linnu siis oma sõpradele kingida. Ta wõttis paar kuld- nad taskust wällja, maksis mungale ja wõttis linnu kõige puuriga. Munk wõttis raha hea meelega wastu ja tänas. Rikkas mees jäi seisatama weel ja küsis: „Kui sinu targad sõnad ka midagi wäärt onwad, siis wõid neid ka ütleda“. Munk ütles: „Sõnade eest tarwis weel niisama pallju raha, sest see on wähe“? Rikkas mees ehk ise ei oleks tahtnud anda, aga et pallju wõõraid seal juures oliwad, maksis tema weel ja munk ütles: „Müüd tahan mina weel need ko'me- sugused õpetuse sõnad peale kauba kingida, pidage aga need sõnad meeles, siis wõite nendega pallju kasu jaada. Need õpetuse sõnad on järgmised:

1. Ära wihasta mitte asjade üle, mis kord juba on sündinud.

2. Ära soowi enesele midagi, mis sa ei wõi kätte saada.

3. Ära usu seda, mis wõimalik ei wõi olla.

Munk läks menema ja rikkas mees wõttis linnu puuriga enese juure. Kõik oliwad nüüd rõõmsad et selle kena linnu wõiswad oma kätte saada ja ootasiwad, millal lind laulma ehk rääkima hakab, sest need teasiwad, et niisugune lind rääkida wõib. Igaüks waatas seda looma ja silitas kääga tema pead. Kellelgi ei tulnud seda ette, meele, et lind wõib ka puurist wälja pääseda. Eind oli ka tase, ei rääkinud midagi ega liigutanud ennast. Kui aga puuri üks lahti oli, lendas tema wurinal puu otsa ja naeras sealt suure häälega. Kõik ehmatasiwad ära, et lund lahti peasid ja pealegi selle üle weel naeras. „Mikspärast sa naerad“? küsis rikkas mees wihaselt üles poole waadates. „Ma naeran oma wabaduse ja teie rumaluse üle, mis nii kergeste on sündinud. Inimesed piawad endid targemaks — aga oleksid sina targem olnud, siis oleksid kõige õnnelikum ja rikkam maa peal olnud“. „Kuida see oleks wõimalik olnud“: küsis rikkas mees wihaselt üles poole waadates. Sina lasid mind lahti ja sellega said suure kahju. Sina oleksid pidanud mind kinni hoidma, sest ma kannan oma kehas juurt diamandi kiwi, mis väga kallid ja nii suur on, kui tuike muna. Oleksid

feda siis ära müünud kui ma surnud olen, mis oleksid sina siis saanud“?

Mees ehmatas kui tule noolest pistetud—wahtis üles poole, wõttis kahe kääga karwust finni ja wahesti kratsis tema oma kõrwade tagust.

Kui tema mittu korda nõnda oli krahnanud, jäi tema rahuliste seisma ja ütles linnule: „Kas sinul niid parem põli on wabaduses, kui puuri sees—waata järele, taga tulewad küll targemad pääwad; aga mitte paremad. Surwi saab warsti otsa, puu lehed kukkuvad maha, rohi närtšib ära, jõed ja kõik weed külmetawad finni ja sina oled siis päiwis omas wabaduses. Tule parem maha, ma wiin sind oma kambriisse, seal saab sull soe olema ja toidust saab küll—tule, sa saad näha, et sull hea põli saab olema. Kui mees nõnda oli rääkinud, naeras linn jälle „äg, äg, äg-ä“ — Mees waatas wihaselt ja küsis: Sina naerad mind jälle? Mikspärast? — „Miks mina ei naera“, ütles linn, „sina said targad õpetuse sõnad, kellest sina midagi lugu ei pia, ehk need küll kallid on. Mõlle nende peale, siis wõid aru saada“. Nende sõnadega lendas linn menema ja rikkas mees oli pettetud.

Üks tõine niisamasugune suur rikkas mees sai pettetud oma suure ahnuse läbi seal sama ligital.

Ühel rikkal kaupmehel puudus lühikese aja pääle üks nael kulda, feda tema oma kaubade tollimaksu eest

pidi wiibimata maksta, sest muidu ei antud tema kaupa mitte kätte ja kauba seismine oleks temale niisama suure kahju teinud, kui tema ei oleks wõinud kche äramaksta. Rikkust oli temal küll, aga see kord ei olnud temal nii pallju ommetegi kulda. Tema läks sellepärast ühe kuulsa rikka mehe juure ja palus tema kääst lühikese aja peale seda puuduwad summa wõlga ehk pandi wastu. Rikkas oli tema wastu juba ammugi kade ja oleks näinud hea meeleaga, et niisugune otša oleks lõppenud, siis oleks temal parem sisse tulek olnud. Tema ei keelanud kaa mitte, sest nemad oliwad juba tutwad ja kaupmees oli kaa kuulus oma rikkuse poolest. Tema lubas siis küll anda, kui kaupmees selle tingimisega temale lubab kontrakti teha, nii pea, kui nimetud tärmiinist wõlg ei ole tasutud, siis rikkas leikab kaupmehe südame pealt ühe naela liha selle trahwiks.

Kaupmees oli julge, et tema wõlga weel enne tärmiini ära tasuda wõib, sest temal on rikkust küll. Nõnda sai siis tema rikka mehe kääst oma palutud kulla ja läks ära. Kaup sai koju toodud, kõik oli heas korras ja raha oli jälle küll.

Kaupmehel ei olnud muretki, waid pidas seda nalljaks. Tärmiini pääw oli kääs, ta wõttis raha ja läks kulla wastu wahetama, et rikkale seda ära maksta. Kõik sai heaste toimetatud, aga sell pääwal ei jõudnud tema rikkale enam ära wiia. Kui tema järgmisel

pääwal oma wõla ära saatis, ei wõtnud rikkas enam teda wastu, waid käskis kaupmeest tulla oma kontrahhti täitma, sest täirmiini aeg on juba mööda. Kui kaupmees seda kuulis, wõttis tema selle pakutud wõla summa ja läks kohtu ette ja juttustas seda lugu üles. Kohus käskis nii kaua kaupmeest oodata, kui rikkas kohtu tuleb kaebama. Ei olnud ka enam kaua aega, kui rikkas kohtu ette tuli ja kaebas: „See mees wõttis minu kääst nii pallju—wõlga—lubas kinnitud täirmiini pääwal ära maksta, aga ei ole seda mitte teinud; siin on meie kontrahht, wõite ise näha“. Kohus saatis neid mõlemid wäheks ajaks tuast ära, arwas siis järele, lasti neid jälle tagasi kutsuda ja mõistis: „Kaupmees on üks pääw hilljemaks jäänud, on siis sinule wõlga tagasi toonud, aga sina ei wõtnud seda wastu, raha on siin ja kuld on ka, tema tõi tõisjel pääwal kohe seie; kumba sina nüüd tahad“? Rikkas mees ütles! „Mina nüüd enam ei taha kumbagi, waid tahan nõnda, kuidas meie kontrahhtis seisab: Üks nael liha, tema rinna pealt, südame kohast“. „Kui sina just nõnda tahad ja raha meie kääst wasta ei wõtta, siis on see kohus ka sellega täidud, sina wõid leigata, aga mitte karwa wõrs rohkem ega wähem, waid täitsa üks nael; kui sa nõnda ei trehwa, sealsamas oled siis oma elu kohe kautanud“. Rikkas mees kohkus ära, jäi seisma kui sammas tükk aega ja läks wiimaks kohtu eest ära,

oli õnnelik et hingega peasis. Raha jäi kohtule ja rikkas ei tulnud ilmasgi küsima. Nõnda pettis see ahne mees ennast.

Kulla tükk. Rikka ahnus ja ihnus.

Kis rikkas mees hoidis oma wara nii kangeste, et temal kahju oli igapääw süia. Ta käis selle pärast iga pääw wõõrsis, et selle asemel kodune leib ja toidus kõik terve seisaks. Maja rahwas ei wõinud aga mitte söömata tööd teha, waid kuulutasiwad siis weel rohkem, kui peremeest kodu ei olnud. Tema sai selle pärast aru, andis oma maja pidamise ühe tõise kätte, kes maksu eest pidi järele waatama. Et aga see läbi weel rohkem kulus, müüs tema oma koha ära ja tahtis kõik oma wara hoida ühe maja sees ühes koos. Wiimaks kartis ta, et wargad temale saawad kahju tegema, parem müüa oma wara ära, raha on mull parem hoida. Nõnda tema ka tegi. Kui tema raha nattukene aeg oli hoidnud, hakkas ta kartma, et wargad tema kääst ehk wägise riisuwad ja weel wiimaks teda ennast surmawad. Ta wabetas selle raha kõik kulla wastu, sulatas kulla kõik ühte klompi, et siis

teda wõiks kõikide eest peitu panna. Inba tük aega hoidis tema teda woodi all ja siis maja põranda all; aga wiimaks kartis tema, et keegi maja põlema süütab ja tema nõnda oma kullast ilma jääb. Tema pidas nüüd nõu, kuhu ta ommeti piaks teda panema, kust keegi kätte ei saaks. Wiimaks leidis tema hea nõu, tegi põllu peale sügawa augu maa sisse, pani kulla tükki jenna sisse ja mattas kõwast kinni. Nüüd oli tema rahul ja käis iga pääw vaatamas, kas muld terve oli. Tema naaber oli seda näinud, kui ta oma kulda maha mattas; tema läks ja kaewas ülesse, pani ühe nii suure kiwi jenna asemelle ja mattas augu jälle kinni.

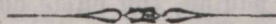
Rikkas käis iga pääw seal vaatamas, aga ei märkanud sellest midagi. Kui tema ühel pääwal jälle vaatama läks, nägi tema et auk ühelt poolt oli sisse wajunud, üks serw madalamaks jäänud. Suure ehmatusega kaewas tema augu lahti ja leidis sealt seesi ühe nii suure muna kiwi, kui tema kulla tükk enne oli. Ehmatanud langes tema maha ja nuttis kui weikene laps. Ta oli kaua aega maas ja tõised arwasiwad kaugele, et tema ehmatuse surnud on. Kawal naaber läks teda vaatama ja küsis mikspärast tema nuttab?— Tema juttustas oma kurbtust üles, et inimesed tema kulla tükki olla ära warastanud ja ühe nii suure kiwi jenna asemelle pannud! „Ega sina ole ühtegi kahju

saanud", ütles naaber, „see on ju üks kõik, mis siin mulla sees on, kas kivi tükk, ehk kulla tükk, sina ei võinud kulla küllest midagi saada, ega saa nüüd ka kivi küllest; sinule annavad nemad mõlemad üht moodi kasu. Ole aga mureta, ole rõõmus, et nüüd suurest waewast oled lahti saanud". Rikkas nuttis veel natukene aega seal ja — suri.

Üht niisugusti ahnet rikkast pandi puusärki, kui ta furnud oli; puusärk oli mittu pääwa tema waranduse ehk elu tuas ja sõbrad ja sugulased walvasiwad tema ümber.

Ühe pääwal istusiwad tema sõbrad puusärgi ligital laua juures ja rääkisiwad tema rahast ja warast, kellele see kõik piaks saama. Korraga kargas furnu lahtrise puusärgi seest üles, läks oma kappi juure, kiskus kappi ust lahti, aga ei saanud; ta kukkus maha ja oli niisama furnud kui ennegi. Tõised paniwad teda jälle puusärki ja kutsusiwad tohtri teda järel waatama; tohter katsus läbi ja tunnistas, et tema juba ammugi furnud on.

Evangeliumis ütleb Jeesus, et kamel ennemine läbi nõela silma läheb, enne kui rikkas Jumala riiki saab.

Ebausik ja ebajumala teenistus.

Uks tark Greeka mees juttustab oma kirjades, et enne inimese sugu laiendamise ehk palljuse ja üks-
tõisest lahkmise aega, inimesed esialgust suuremad eba-
jumala teenijad ja kummardajad olivad; kui pärast
poole, kus neid igal pool juba elamas oli. Enne
Abrami aega olnud juba niisugust inimest, kes omale
puust ehk metallist kujud tegivad, neid kummardasivad
ja neile ohvrid wiisivad.

Piiblis nimetakse Abrami usuisaks, et tema sell
ajal üksi elawa Jumala uskuja ja teenija oli, kes eba-
jumalaid põlgas. Tema isa majas oli ebausik aset wõt-
nud ja selle pärast käskis Jumal teda isa majast wälja
menna, sest muidu oleks tema waga süda ja õige elawa
Jumala teenistus ja kartus tema sees ka rikkunud saa-
nud. Tema isast Teerast (Taarast) ütleb tema, et Teera
mitte üksi ebausuline kujude kummardaja ja teenija ei
olnud, waid et tema oma sulastega kujude tegija oli
ja nendega kauples ja kallist raha teenis; mis siis küll
Abramile meele järele ei olnud, kes seda pidi pealt
waatama, mis isamajas tehti:

Teera majas olivad niisugused nikkertatud kujud
müümiseks wälja pantud, kust ostjad omale neid wälja
walitseiswad, misugust kellelgi tarwis oli. Et ostjaid

sisse ja wälja käis ja Teeral omal aega ei olnud neid järele waadata; käskis tema Abramit enese ased mel järele waadata. Seal tuli ka korraga üks hall wanamees sisse, waatas ümber töö tuba, kus mitme suguseid kujusi oli ja näitas siis kääga ühe kuju poole, mis temal näitas meele järele olema ja küsis: „Mis maksab see jumal“?—Abram küsis tema käästi: „Ütle mulle, kui wana sa oled? — Kahesakümme aastat olen ma wana“, wastas wanamees. „Nii wana oled juba sina, ja tahad ühe niisuguse kuju ette kummardada, ja teda teenida, keda minu isa sulased mõne tunniga walmis teewad. Üks wana kahesakümme aastane wanakene alandab ennast ühe kuju ette, mis ainukesel pääwa hädast wana on ja kummardab teda, see on küll weider“! Mees waatas paar kord ümber, tundis häbi olema ja läks ära.

Pärast seda tuli üks tore naisterahwas, tõi kallid roogasi senna, mis lilledega uhkeste oliwad ehitud, pani Abrami ette ja ütles: „Waata, siin on jumalatele üks kingitus, pane seda nende ette ja palu neid, et nemad mulle armulised oleksiwad“.

„Kumal inimene“, ütles Abram, „pane ise nende ette, siis saad näha, kui pallju nemad sinu roodasi sööwad“. Raesterahwas pani nõnda kui teda kästi, jäi nattukene seisatama, et siis näha saaks, kuidas nemad sööwad. Et aga keegi ei liigutanud ennast, läks

aeg naisel igavaks ja läks ära. Abramil sai aga niisuguse ebauskuude ja teenistuste üle meel pahaks, ta võttis haambri kätte, lõhkus kõik ebajumalad puruks ja jättas ühe ainukese suure jumala järele, kelle kätte tema suure haambri pani, just kui oleks see nuhtlus kõik tema töö olnud ja suur kõik need pisukesed ära surmanud.

Natukese aja pärast tuli Teera tagasi, läks töö tuppa ja pärast kaupluse ruumidesse, et näha saaks, kuidas kaup läheb. Aga kui suur oli tema ehmatus, kui tema nägi seda mölli, mis jumalate seas oli sündinud ja kui suurt kahju sellest oli tulnud. Tema kohkus hirmsaste ja küsis Abrami käast: „Misugune jumalafartmata on julgenud nõnda jumalatega ümber käija — mis see kõik tähendab“? Kellel on nii palju julgust olnud neid surmada“?

Abram tuli kahetsedes oma isa juure ja ütles: „Selle aja sees, kui sina ära olid, tuli üks uhke naine ja tõi jumalatele need kallid rood süia, mis sina seal nääd, ta pani neile ette ja palus et jumalad temale armulised saaksivad olema.

Seal jooksesivad nooremad jumalad suure ahnuse ja edevusega roogade kallale, enne kui suur neile veel oli lubanud ehk ise mekkida jõudnud. Selle pärast sai suur väga vihaseks, et pisukesed temast lugu ei pidanud ja liig julgeks oliwad läinud, ta tõusis siis vihaseft üles, võttis haambri kätte ja nuhtles neid

haambriga, et nemad kõik nõnda maha jäiwad, kui siin neid nääd, sest nemad ei hoolinud ka wanakesest mitte sugugi- -see aga nuhtles neid". „Sa tahad oma wana isat pilkada", ütles Teera, sina waletad—mina tean seda küll, et need kujud süia ega juna ei taha ega kääia nemad ei wõi". „Aga kuule isa", ütles Abram, „ommetegi langed sina nende ette põlwili maha ja kummardad neid—ja selle pärast tahad sina et ka meie nende ette piame kummardama"! Reed sõnad wihasta- siwad wana Teerat, tema kaebas oma poja peale kuninga Nimrati ees, kes Abrami wastutamise alla kutsus.

Kuningas oli niisama ebajumalate teenija ja wi- hastas nüüd hirmsaste selle üle, et Abram piisufesed jumalad oli puruks peksnud ja pilkamiseks weel suure jumalale oma haambri vihuse pistnud. Ta kästis sil- mapilk Abramit tuld kummardada. „Suur ja auuline kuningas, kas wesi mitte wägewam ei ole kui tuli, ütles Abram, sest wesi kustutab tule ära"? „Siis kummarda nüüd wett", ütles kuningas. „Wesi tuleb pilwedest", ütles Abram, pilwed lasewad seda õigel ajal maa peale, tema läbi saawad inimesed ja elajad toidust ja ülespidamist". „Kui sa arwad, ütles Nimrat, et pilwedel suurem wägi on, kui tõistel asjadel, siis kummarda pilweid". „Kui wäe ja wõimuse pärast meie kedagi piame kartma ehk meid auustama sunnitakse", ütles Abram, „siis piame wist tormile kõige rohkem

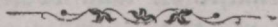
anu andma, sest see mees lõõtsub kõik menema, oleks tema kes tahes". Kuningas Nimrat vihastas selle juttu üle ja ütles: „Tee juba lõpetust oma lorile ja auusta siis tormi, ma tahan siis sõna kuulmata meelt unustada“. „Suur kuningas, ära vihasta mitte selle üle“, ütles Abram, „mina ei wõi ei ühegi loodud asja ette kummardada, mis sina ja tõised jumalateks nimetavad. Kõik wõimus ja wägi on neile maailma loojast antud, kes kõik üles peab; ükski asi, ei tuul, ei torm ega tuli; ole iseenesest, waid neid kõiki on see suur Booja loonud ja piab neid weel üles. Selle ette aga mina kummardan ja teda üksi teenin“!

„Kui sina kellegi ette ei kummarda, ütles kuningas, siis lähme tule juure tagasi ja kui sa teda ei kummarda, siis wõid sa tema wõimust tunda“. Kuningas käskis teda ahju wisata.

Abram pääses aga oma usu kindluse pärast ja see läbi on Sumal teda pallju rahwade usu isaks teinud. Niisugune eba usu jumalate teenistus ja kujud kummardamine oli siis seal maal, mis pärast siis Jehowa Abramit oma isa majast ära kutsus, et tema mitte tõistest ebajumala teenijatest enam eksitatud ega waawatud ei saaks. Abram läks nüüd wõõrale maale oma perega. Temal oli üks ilus naine, kes tõistest naisterahwast pallju ilusam oli. Sellepärast sai tema ka wõõral maal kiusatud. Abram oli muidu julge

mees, aga oma naise pärast oli temal suur kartus. Kui nemad wõõra, Egiptuse maale läksiwad, ütles Abram tee peal oma naise wastu: „Sina ütle ennast minu õde olema, muidu tappawad nemad mind ära, aga kui sina minu õde oled, siis jään mina elusse ja keegi ei puudu minusse“. Nõnda see kaa oli. Kui nemad senna saiwad, wõtsid kuninglikud würestid Abrami naise ja wiisiwad teda Warao juure, see aga oli kuulda saanud, et tema Abrami naine oli, noomis tema Abramit selle pettuse pärast ja keelas, et keegi tema alamatest ei pidanud neile paha tegema.

Wägew kuningas Nimrat oli Noa sugust, nõnda kui siin nääme: Noa poeg oli Hami, selle poeg oli Keus ja Keuse poeg oli Nimrat, kellest Piiblis juttustakse, et tema wägewaks meheks sai. Tema walitses üle nellja riigi: Baabeli, Erefi, Akkadi ja Kalme riigi üle Sineari maal, keda pärast Kaldea maaks kutsuti, sest Kaldea maal oliwad targad mehed. Kõige nende riikide ja rahwade seas kummardati ebajumalaid, ohwerdati neile inimesi ja loomi, mõned rikkad mehed lasiwad korruga rohkem kui sada härگا ohwerdada. Seda kurjust ei sallinud mitte Abram, ta oli kaugeste selle wastu ja sai sellepärast usu isaks, see on: Taewase isa sulaseks nimetatud, sest tema oli waga.

Helde isa aga tänamata lapsed.

Uhel rikkal mehel olivad kuus last, eda tema suure hoolega üles kaswadas, iga üht ema koha peale jäänud, neile kõik tegi mis tarwis oli ja kõik elutawitust neile andis, et kindlaste wõiswad elama hakata.

Natukese aja pärast jäi tema haigeks, oma wanaduse pärast, ja arwas surma ligi olema. Selle pärast kutsus tema kõik omad kuus last enese juure ja ütles: „Mina tunnen oma surma tunnikese ligi olema, kedagi ei ole, kes minu juures wõiks olla, sest teil on kõikidel omad pered, teie ema on surunud ja tõist abilitist mull kedagi ei ole—Mina jagan oma wara nüüd ise teile ära, et teil pääle minu surma enam waidlemist ei oleks, kui iga üks oma jagu on saanud“. Nende sõnade järele jagas tema kõik oma wara ära ja jäi ise wanema poja juure surma tunnikest ootama.

Aga waata imet!—surma tunnikene ei tulnudki weel, wanakene sai paremaks ja wiimaks weel niisama terweks kui ennegi, muud kui wanadus tegi teda iga pääw nõrgemaks, et ta enam ei jõudnud midagi teha.

Kui ta siis nõnda wiisi wanema poja juures elas, paar aastat, ütles poeg ühel hommikul isa wastu: „Isakene, minu naisel on täna wõõse poeg sündinud, meie tahaksime lapse kätki jenna panna, kus nüüd sinu

woodi seisab; sina wõiksid noorema poja juure men-
elama, sellel on ju pallju suurem ruum ja meil oleks
fiis pallju kergem elada!"

Isa mõtles natukene järele, arwas et weikene
laps tõe pärast tüli teeb—ja läks noorema poja juure.

Nõnda wiisi elas tema selle juures ja mõtles
oma mööda läinud pääwade pääle, kuidas tema oli
elanud. Ühel õhtul ütles noorem, tõine, poeg: „Isa,
sa armastad wäga sooja tuba, keda mina ei wõi sallida,
sest see teeb mulle pea walu ja rikkub minu rahu;—
mene õige noorema, kolmandama, poja juure elama,
temal on alati soe tuba, sest tema on leiva küpsetaja
ja pagari isand, kellel mitmesugused tuad on ja kõik
hästi soojad, seal wõid sa ilma tülita ennaft joendada
ja rahul elada.

Isa tegi natukese nukra näu ja läks noorema
poja juure.

Hädast oli tema ühe aasta elanud kolmandama
poja juures, fiis ütles poeg ühel õhtul oma isale:
„Isa, minu maja on just kui mesi puu, kus alati siise
ja wällja käiakse: üks tuleb, tõine läheb. Alati on
üks rääkimine ja ukse plaugutama, sina ei saa mitte
rahuliste magada, ei ööse ega ka pärast lõunat, sina
wõiksid küll oma wanema tütre juure men-
linna ligidal, ühes üksikus majas; seal ei ole kija ega
kära, ei wõõraste siise ega wällja jooksmist, seal

wdiksid sina rahul elada“!

Isa mõtles järele ja ütles iseeneses: „Naisterahwal on pehmem süda loodud, mina lähen küll tema juure, sääl wõin rahulifelt elada“.

Ja selle pääle läks tema wanema tütre juure.

Kui tema paar nädala selle juures oli olnud, ütles wanem tüttar korraga: „Kas tead seda, isa, minul on iga kord suur hirm, kui sina kõrgest treppidest piad üles ja alla käima, ja wõid nattukene komistada, maha kukkuda ja enesele suurt häda saada!“

Mina soowiksin sinule pallju paremat elu aset, oma noorema tütre juures, tema elab linna alewis, madalas majas, kus sinul hästi kerge saaks olema edasi tagasi käija:—see maja näitab just kui sinu tarbeks olema ehitatud, astud uksest wälja, siis oledki uulitsal“.

Isa sai nüüd wäga kurwaks ja mõtles: „Kõik lapsed mind aega mööda ära lükkawad, ei minu kaswatamisest ega wara jagamisest hooli keegi, ma lähen ommetegi ja katsun weel wiimase tütrest saadik nende juures elada.“

Oli tema noorema tütre juures paar nädalakest elanud, siis tüdines ta see wiimaks ära ja ütles: „Sakene, minul tulewad tihti pisarad filmi, kui selle pääle mõtlen, et sina oma terwise poolest nii waewane oled ja meie maja nii madala koha pääle on ehitatud,

mis pallju niiskust annab, mille läbi sinu terwis weel waesemaks läheb ja sind waewab. Sinul saaks siis pallju parem olema, kui sa lähesid kõige noorema tütre juure, kes paar wersta linnast eemal elab, tema mees on furnu aja waht, seal oleks sinul üks kena kuiw paif ilusa punde all istuda, kuiwa liwa pääl jakutada ja niisugune elu koht oleks sinule parandamiseks ja kena lillede lõhnas oleks lõbus istuda, kus mingi sugust kära ega müra ei ole"! Wanal ajal tulivad pisarad filmi, tema mõtles nüüd selle wana sõna pääle „et ennem toidab isa kuust last—kui kuus last toidawad üht isat“. Tema läks kurwa meelega seda teed ja ohkas!

Oli tema oma kõige noorema tütre juures mõni päaw juba olnud, siis istus ta päikese paistel pingi pääl, ühe puu all ja pisukesed lapsed mängiswad tema ligidal liwa pääl. Korraga jooksis wana isa tütre wanem poeg tema juure ja ütles: „Taata, kas tead mis minu (memm) ütles tädile, kes täna meile wõõrsi tuli, ja nüüd tuas istub?—Mis tema siis ütles, pojakene?“ küsis taata.

„Tema ütles sedawiisi, ütles poisikene, et sinule ei ole enam paremat kohta tarwis, kui see sügaw auk, kust minu isa labidaga mulla ära wõttab, sääl piab olema sinul paras rahuline elu ase puhkada"! Need õnsad murdaswad isa südamet otsekui pooleks; ta langes

kurvastuse pärast pingi päält maha ja—furi!

Viisuke tütre poeg jooksis tuppa ja juttustas feda lugu oma wanematele. Wanemad jooksesiwad küll ruttu isale appi, aga isa oli juba surnud. Nüüd oleksiwad weel tüttar ja wäimees soowinud ehk paar sõnakest isaga rääkida, aga keel oli juba kange ja jalad külmad. Tütre soowimine läks nüüd täieste täide, sest tema mees pidi nüüd labidaga nimetud koha päale haua kaewama, kuhu wana isa rahuliste puhkama pandi.

1. Haud lõpetab kõik walu ja võttab kurvastust
2. Ei aita rikkus, ilu, ei kõik su warandus
3. Külma haud on sinu maja ja sinu pärandus.
4. Surm võttab tühjaks teha, mis saatud targaste,
5. Siis igauks saab näha, kui sant on inime'.

Nõnda on lugu siin maa pääl kõikidega.

Pihu täis mulda.

1. Pihu täis ma mulda
Wiimaks katteks saan,
Kui ma elust wäsin'd,
Haua põhja lä'än.
Ei jää mured waewa
Rahul hingam ma,
Kunni mind Jehowa võttab kutsuda.

2. Pihu täis mind mulda
Pea ühendab
Kendest, kellest ilm mind,
Elu lahutab.
Würsti kroon ja sandi
Waene kepik,
Mulla all nad rahu
Singawad ühtlase.

3. Pihu täis mull mulda,
Cesti sõbrad, ka
Wiimseks andeks hauda
Wõtke wifata!
Armsam mull kui ehted,
Mulla tükkike,
Kirstu pääl ja põhjas
Laastu jängike.

4. Pihu täis maa mulda
Kõrgeks pidada
Tahan, — eluaega
Teda auusta!
Muld mind toidab, kattab
Kannab ilma pääl,
Wiimaks üksi kaitseb
Mullast ihu weel.

5. Pihu täis mind mulda
Üksi üle jääb,
Kui kõik jõud ja noorus
Mullaks jälle saab.
Mullast olen wõõtud,
Mullaks lähen ma,
Mullast wõttab Isa
Kord mind ärata.

L. Koidula.

Kahwa laul.

Saula, laula, suukenne, liigu linnu keelele
Mõlgu marja meeletene, ilutse südamekene,
Küll saad siis sa waida olla,
Kui saad alla musta mulla,
Kena kirstu keskeella,
Walge laudade wabele
Mustal mullal siis mureta
Waiksel haulal waewadeta.

Sind 15 fop.